

1 Sarcina probei

1.1 Care sunt regulile privind sarcina probei?

Conform Codului civil (*Code civil*), persoana care solicită executarea unei obligații trebuie să dovedească existența acesteia. În schimb, o persoană care solicită să fie eliberată de o obligație trebuie să dovedească stingerea obligației.

Fiecare dintre părțile la litigiu trebuie, în principiu, să prezinte dovezi ale faptelor invocate. De exemplu, articolul 9 din Codul de procedură civilă (*Code de procédure civile*) prevede că: „Fiecare parte trebuie să dovedească, potrivit legii, faptele necesare pentru a obține câștig de cauză.”

1.2 Există reguli privind exceptarea anumitor fapte de la sarcina probei? În ce situații? Există posibilitatea de a prezenta probe pentru a dovedi că o anumită prezumție legală nu este valabilă?

În anumite cazuri, există prezumții care acordă derogări de la obligația de a furniza dovezi cu privire la un fapt care este imposibil sau dificil de stabilit.

Într-o anumită măsură, prezumțiile legale inversează sarcina probei care revine persoanei chemate să dovedească existența faptului invocat. În general, se consideră că prezumțiile sunt „simple”: prin urmare, pot fi furnizate probe pentru a le răsturna. De exemplu, în cazul în care un copil este născut în timpul căsătoriei, soțul mamei este prezumat a fi tatăl, însă poate fi introdusă o acțiune în justiție pentru a contesta paternitatea.

În cazuri mai rare, prezumțiile sunt declarate *juris et de jure*: în acest caz, nu sunt admisibile probe contrare.

1.3 În ce măsură instanța trebuie să aibă certitudinea cu privire la un fapt pentru a-și întemeia hotărârea pe existența acelui fapt?

Instanța nu își poate întemeia decizia decât pe fapte dovedite sau necontestate.

2 Strângerea probelor

2.1 Pentru strângerea probelor este întotdeauna necesar ca una dintre părți să facă o cerere în acest sens sau în anumite cazuri judecătorul poate dispune, de asemenea, din proprie inițiativă, strângerea de probe?

Judecătorul poate să dispună efectuarea unor cercetări premergătoare la solicitarea uneia dintre părți, dar și din proprie inițiativă.

2.2 În cazul în care cererea uneia dintre părți cu privire la strângerea de probe este aprobată, care sunt etapele următoare?

În cazul în care judecătorul dispune efectuarea unor cercetări premergătoare la cererea uneia dintre părți, instanța informează tehnicianul desemnat cu privire la domeniul de competență al misiunii sale; acesta din urmă invită apoi părțile să fie prezente la toate operațiunile ulterioare. În cazul în care este necesară mărturia unui expert, aceasta va fi inițiată doar după ce partea relevantă a depus o sumă de bani (un depozit) stabilită de către judecător, care va garanta plata expertului. Toate cercetările premergătoare sunt efectuate în prezența părților.

2.3 Care sunt situațiile în care instanța poate respinge cererea uneia dintre părți de strângere de probe?

Instanța poate să refuze o cerere de efectuare a unor cercetări premergătoare pe motiv că aceasta ar avea efectul de a compensa lipsa de acțiune a părții căreia îi revine sarcina probei sau pe motiv că acestea nu sunt necesare.

2.4 Care sunt diferențele mijloace de probă?

Dreptul civil francez face o distincție în acest sens. În ceea ce privește faptele juridice (de exemplu, un accident), probele sunt discreționare și, prin urmare, pot fi furnizate prin orice mijloace (documente, depoziții ale martorilor etc.). În ceea ce privește actele juridice (contract, donație etc.), în principiu sunt necesare probe scrise, însă legea permite excepții (de exemplu, pentru actele referitoare la o sumă sub o anumită valoare, definită prin decret, sau în cazul în care este imposibilă prezentarea unui document scris). Ar trebui precizat că între comercianți se aplică regula probelor prin orice mijloace, inclusiv în ceea ce privește actele juridice.

2.5 Care sunt metodele de obținere de probe de la martori? Acestea diferă de metodele folosite pentru obținerea de probe de la experții martori? Care sunt normele în ceea ce privește depunerea probelor scrise și avizele/rapoartele experților?

Depozițiile martorilor pot fi obținute în două forme diferite: oral, prin intermediul unei proceduri investigative, sau în scris, sub forma declarațiilor care trebuie să respecte un anumit grad de formalism. Declarația scrisă trebuie să menționeze, în special, identitatea martorului și, dacă este cazul, relațiile acestuia de familie sau relația prin căsătorie, subordonare, colaborare sau comunitate de interese cu una dintre părți. În declarație se indică, de asemenea, că aceasta a fost întocmită pentru a fi folosită în cadrul procedurilor judiciare și că autorul acesteia este conștient de faptul că mărturia mincinoasă implică riscul unor sancțiuni penale. De asemenea, este posibil să se depună mărturie sub forma declarațiilor sub jurământ. (Acestea sunt documente întocmite de un judecător sau un funcționar public care conțin declarațiile făcute de mai mulți martori cu privire la faptele care trebuie dovedite.)

Avizul expertului diferă de depoziția martorilor, întrucât acesta reprezintă o cercetare premergătoare care constă în încredințarea, către o persoană deosebit de competentă, a sarcinii de a furniza un aviz cu caracter pur tehnic, după ce părțile au fost invitate să furnizeze explicații. Expertul emite un aviz, oral sau în scris. Avizele scrise sunt întocmite sub forma unui raport care cuprinde, în special, observațiile scrise ale părților. Judecătorul nu este obligat să țină cont de avizul expertului.

2.6 Unele mijloace de probă au o forță probantă mai mare decât celelalte?

Un act autentificat, întocmit de un funcționar public (notar public, executor judecătoresc) în cadrul atribuțiilor sale este considerat autentic, cu excepția cazului în care se invocă falsificarea acestuia.

Un acord privat (un document întocmit fără intervenția unui funcționar public, chiar de către părți și purtând doar semnăturile acestora) este considerat autentic doar în absența unor probe contrare.

Depozițiile martorilor, precum și alte mijloace de probă sunt la latitudinea judecătorului.

2.7 Pentru dovedirea anumitor fapte, sunt obligatorii anumite tipuri de probă?

Astfel cum se menționează la punctul 2.4, probele scrise sunt necesare pentru întocmirea unui document juridic cu o valoare de peste 1 500 EUR. În schimb, forma probei pentru un fapt este discreționară.

2.8 Martorii au prin lege obligația de a depune mărturie?

Fiecare persoană are obligația de a coopera în cadrul procedurilor judiciare, în vederea descoperirii adevărului.

2.9 În ce cazuri poate un martor refuza să depună mărturie?

Persoanele aflate în posesia unor informații obținute în cadrul exercitării profesiei lor și care intră sub incidența secretului profesional trebuie să refuze să depună mărturie, în caz contrar acestea fiind pasibile de o sancțiune penală. În plus, martorii pot refuza în mod selectiv să depună mărturie în cazul în care pot dovedi existența unui impediment just (de exemplu, imposibilitatea de a călători, boală, motive profesionale etc.) Judecătorul va evalua legitimitatea unui astfel de impediment.

2.10 Persoana care refuză să depună mărturie poate fi sancționată sau obligată să depună mărturie?

Martorii care nu se prezintă în instanță și cei care, fără un motiv legitim, refuză să depună mărturie sau să depună un jurământ pot fi obligați la plata unei amenzi civile de până la 3 000 EUR.

De asemenea, trebuie subliniat faptul că mărturia mincinoasă se pedepsește ca infracțiune.

2.11 Există persoane cărora nu li se poate cere să depună mărturie?

Orice persoană poate fi audiată ca martor, cu excepția persoanelor care nu pot depune mărturie în instanță, printre care se numără persoanele cu decăderi din drepturi civile (minori și adulți protejați) sau cu anumite condamnări penale (privare de drepturi civile). Judecătorul poate, cu toate acestea, să le adreseze întrebări în scop informativ, fără a le solicita depunerea unui jurământ. De asemenea, descendenții soților nu pot niciodată să fie audiați sau să depună mărturie în procedurile de divorț sau de separare legală.

2.12 Care este rolul judecătorului și al părților în audierea unui martor? În ce situații martorul poate fi audiat prin intermediul videoconferinței sau prin alte mijloace tehnice?

Judecătorul efectuează audierea martorilor și le adresează întrebări. Atât timp cât sunt prezente, părțile nu pot să întrerupă martorii sau să li se adreseze în mod direct, pentru a nu-i influența. În cazul în care judecătorul consideră necesar, acesta va pune întrebările pe care părțile doresc să le adreseze martorilor. Nimic nu împiedică judecătorul să efectueze o înregistrare audio, video sau audiovideo a cercetărilor premergătoare, în cazul în care circumstanțele impun acest lucru (în caz de separare geografică).

3 Evaluarea probelor

3.1 Când probele nu au fost obținute legal de către una dintre părți, există restricții pentru instanță în ceea ce privește luarea în considerare a acestor probe în formularea hotărârii?

Judecătorul nu va admite nicio probă obținută prin mijloace frauduloase (cameră video ascunsă, înregistrarea unei convorbiri telefonice fără acordul vorbitorului etc.) sau într-un mod care nu respectă viața privată.

3.2 În calitate de parte într-o cauză, propria mea declarație va conta ca probă?

Declarațiile părților aflate în litigiu nu au statut de probă.

Linkuri conexe

[Legifrance website](#)

Ultima actualizare: 14/11/2018

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.